

PARS TERTIA.

DE SACROSANCTO

MISSÆ SACRIFICIO.

NON est mihi voluntas in vobis, dicit Dominus exercituum (ad Sacerdotes veteris legis), et munus non suscipiam de manu vestra: ab ortu enim solis usque ad occasum, magnum est nomen meum in Gentibus, et in omni loco sacrificatur et offertur nomini meo oblatio munda (1). Quoniam igitur sub priori testamento, teste Apostolo Paulo, propter Levitici Sacerdotii imbecillitatem consummatio non erat; oportuit, Deo Patre misericordiarum ita ordinante, Sacerdotem alium secundum ordinem Melchisedech surgere Dominum nostrum Jesum Christum, qui posset omnes quotquot sacrificandi essent, consummare, et ad perfec-tum adducere (2).

Is igitur Deus et Dominus noster, etsi semel seipsum in ara crucis, morte intercede-re, Deo Patri oblatus erat, ut æternam illic redemptionem operaretur, quia tamen per mortem sacerdotium ejus extin-

(1) Malach. 1. — (2) Concil. Trid. sess. 22, c. 1.

guendum non erat; in coena novissima, qua nocte tradebatur, ut dilectæ sponsæ suæ Ecclesiæ visibile, sicut hominum natura exigit, relinquenter sacrificium, quo cruentum illud semel in cruce peragendum repræsentaretur, ejusque memoria in finem usque sæculi permaneret, atque illius salutaris virtus in remissionem eorum quæ a nobis quotidie committuntur, peccatorum applicaretur, Sacerdotem secundum ordinem Melchisedech se in æternum constitutum declarans, corpus et sanguinem suum sub speciebus panis et vini Deo Patri obtulit, ac sub eaurumdem rerum symbolis Apostolis, quos tunc Sacerdotes novi testamenti constituebat, ut sumerent tradidit; et eisdem, eorumque in Sacerdotio successoribus, ut offerrent præcepit per hæc verba: *Hoc facite in meam commemorationem.*

Hæc est oblatio munda, de qua supra Malachias, quæ omnium legalium hostiarum differentiam tanto excellentius complebitur, quanto excellentior Deoque acceptabilior est victima quæ offertur et immolatur.

Nam dum conspicis Dominum immolatum, et illuc situm Sacerdotem sacrificio incumbentem ac preces fundentem, tum vero turbam circumfusam pretioso illo sanguine intingi ac rubefieri, etiamne te inter-

mortales versari, atque in terra consistere censes? an non potius, e vestigio, in cœlos transferris? an non carnis cogitationem omnem abjiciens, nudo animo, mente purâ, circumspicis quæ in celo sunt (1).

Quanta idcirco cura adhibenda sit, ut sacrosanctum illud Missæ sacrificium omni religionis cultu ac veneratione celebretur, quivis facile existimare poterit, qui cogitari, maledictum in sacris litteris vocari qui facit opus Dei negligenter. Quod si necessario fatemur nullum aliud opus adeo sanctum ac divinum a Christi fidelibus tractari posse, quam hoc ipsum tremendum mysterium, quo vivifica illa hostia, qua Deo Patri reconciliati sumus, in altari per Sacerdotes quotidie immolatur; satis etiam appareat, omnem operam et diligentiam in eo ponendam esse, ut quanta maxima fieri potest cordis munditia et puritate, atque exteriori devotionis ac pietatis specie peragatur. Quod quidem ut assequatur Christi Sacerdos, varia præstare debet tum ante celebrationem sacrificii, tum ipso celebrationis tempore, tum demum peracto jam sacrificio (2).

(1) S. Chrysost. l. 3 de Sacerd. c. 3. — (2) Conc. Trid. sess. 22. Decreto de obser. et evit. in celeb. Miss.

CAPUT PRIMUM.

*Ante orationem præpara animam tuam,
et noli esse quasi homo qui tentat Deum (1).
Quod si Deum tentare atque ad iracundiam
provocare dicitur qui ipsum audet in ora-
tione interpellare non præmissa diligenter et
accurata præparatione; quanto magis eum-
dem sua temeritate et audacia irritabit qui
Unigenitum suum illi offerre, ipsumque
Angelorum et hominum Regem ac Domi-
num suseipere imparatus præsumet? Præ-
parare igitur in occursum Dei tui (2). Hæc
autem præparatio in tribus potissimum con-
sistit, nempe in puritate vita, in rectitu-
dine intentionis, et in actuali devotione.*

ARTICULUS PRIMUS.

De vita puritate.

Christus Dominus, quamvis Apostolis,
quos Sacerdotes consecraturus, et sacra
Eucharistia resecturus erat, dixisset: *Vos
mundi estis*, illud tamen adjecit: *Qui lotus
est, non indiget nisi ut pedes lavet (3).* His
verbis indicans homini, etiam a gravioribus
peccatis libero, affectus inordinatos, qui

(1) Eccli. 18. — (2) Amos 4. — (3) Joan. 13.

sunt animæ pedes, abluedos esse. Etenim
si in veteri testamento, ubi tantum hujus
divinissimi sacrificii umbra erat, sub mortis
communione priscis Sacerdotibus manda-
batur, ut ab omni macula et immunditia
essent expertes: *Omnis homo qui accederit
de stirpe vestra ad ea quæ consecrata sunt,
in quo est immunditia, peribit coram Do-
mino (1);* quo non oportet esse puriorem
Sacerdotem novæ legis tali fruentem sacri-
ficio, quo solari radio non splendidiorem
manum Agni immaculati carnem dividen-
tem, os quod igne spirituali repletur, lin-
guam quæ tremendo nimis sanguine ru-
bescit (2)?

Atque hujus puritatis defectus sæpe in
causa est, cur Sacerdotes non pauci tam par-
vum ex frequenti hujus divini sacrificii par-
ticipatione fructum reportent; adeo ut non
immerito hanc Prophetae objurgationem eis
adaptaveris: *Comedistis et non estis satiati:
bibistis et non estis inebriati: operuistis vos
et non estis calefacti: et qui mercèdes con-
gregavit misit eas in sacculum pertusum (3),*
nempe in cor distractum et vanitatibus
discissum. Ne tamen omnino diffidas, si per-
fectam istam munditiem tibi deesse depre-
henderis; sed frequenti quotidianorum de-

(1) Levit. 22. — (2) S. Chrys. Hom. 83, in Matth.

— (3) Agg. 1.

fectuum confessione et cordis contritione,
animæ tuæ labes resarcire satagas.

ARTICULUS SECUNDUS.

De rectitudine intentionis.

Secunda Sacerdotis dispositio ad celebrandum est intentio recta; constat enim omnes actiones nostras vel vituperii notam, vel virtutis laudem mereri, prout finis quem intendimus laudabilis est vel vitiosus. Væ igitur iis Sacerdotibus qui dum.... divina mysteria accipiunt, non cœlestem panem, sed terrenum quærunt; non spiritum, sed lucrum; non Dei honorem, sed suam ambitionem; non salutem animarum, sed quæstum pecuniarem; et ita corpus Domini non tam accipiunt quam rapiunt, quia accedunt non vocati a Deo, sed impulsi a sua cupiditate et avaritia (1)!

Quin et illud peculiariter cavendum est, ne ex sola quadam arida et insipida consuetudine ad sacrificium offerendum accedas; sed excelsum aliquem et cœlestem finem tibi proponas, quales sunt qui sequuntur.
 1. Dei suprema laus et adoratio. 2. Sanctorum in cœlis coronatorum religiosa memoria. 3. Peccatorum venia atque remissio. 4. Propriæ infirmitatis subsidium. 5. Tenta-

(1) S. Bonav. tract. de Præp. ad Miss. c. 3.

tionis amotio. 6. Alicujus boni spiritualis impetratio. 7. Pro acceptis Dei donis gratiarum actio. 8. Auxilium vivorum atque mortuorum. 9. Gratiae interioris augmentum. 10. Perseverantie in bene coeptis impetratio. 11. Sanctificatio ab omni inquinamento carnis et spiritus. 12. Continuus in virtute et mentis puritate profectus, ut Deo ardenter sima charitate adhæreas.

Alii ex septem Orationis Dominicæ petitionibus, vel ex septem verbis a Christo in cruce prolatis, totidem fines eliciunt, quos in singulos hebdomadæ dies distribuunt.

Quoniam vero personam Christi geris, qui seipsum in salutem totius generis humani Deo Patri obtulit; item et nomine Ecclesiæ agis communis omnium fidelium matris, cui satisfactionum suarum dispensationem Salvator noster commisit; ideo in applicatione valoris sacrosancti sacrificii maxime largum et profusum esse te oportet: non est enim quod repulsam aut audaciæ sugillationem pertimescas, utpote cum offeras Deo Filium suum unigenitum illi summe dilectum, ac per omnia æqualem; quæ quidem victimæ meriti est infiniti, cuius pretium nullis limitibus terminisve cluditur.

Sed ne a recto tramite in hujusmodi applicatione deviare, et in re tanti momenti

officio tuo deesse contingat, opera pretium est advertere triplicem valoris Missæ portionem, seu triplicem ejus fructum distingui, nimurum generalem, specialem, et medium.

Primus pertinet ad omnes fideles, quos Christus et Ecclesia fructuum sacrificii participes esse volunt, dummodo capaces sint, et in eis nullus obex reperiatur: nec ulla ex parte ministri requiritur applicatio, ut communis iste fructus in omnes diffundatur.

Secundus ita Sacerdoti proprius est, ut alteri non possit applicari; cum enim tanquam minister publicus pro seipso sacrificium offerat, dicendo *offerō pro iunumerabilibus peccatis et offenditionibus, et negligentiis meis*, eo ipso portionem fructus ejus sibi applicat, que semel ipsi vindicata, non potest ab altero participari.

Tertius subest liberae Sacerdotis offerentis dispositioni; debet autem fructum illum eis applicare pro quibus specialiter celebrare tenetur ratione beneficij, vel eleemosynæ, vel præcepti superioris, vel alio quocumque titulo: idque ante missam, vel saltem in missa ante consecrationem; si enim essentia sacrificii, ut plerique sentiunt, in sola consecratione consistat, applicatio post illam facta non prodesset iis pro quibus fieret, sacrificio quoad substantiam jam consummato.

Cum autem fieri possit ut illi pro quibus peculiariter offerre intendis, fructuum sacrificii capaces non sint, vel eo non indigeant; ideo optimum fore censem theologi, si in eo casu conditionatam habeas voluntatem, et alios substitutas qui eo fructu potiantur.

Ad scrupulos denique evitandos qui circa applicationem istam oriri possunt, debes, rejectis incertis opinionibus, hunc sacrificii fructum primo et principaliter illis applicare pro quibus celebrare teneris; tum, sine eorum præjudicio, aliis etiam applicare licet tibi charitate aut alia quavis ratione conjunctis seu commendatis, tuam intentionem voluntati Christi summi Sacerdotis perfecte conformando et submittendo: sic enim poteris tua conscientia, ex infinito et nunquam exauriendo satisfactionum et meritorum ejus thesauro cuius dispensator constitueris, partem aliquam in plures derivare, quæ ex infinita Dei misericordia et bonitate non nisi uberrima sperari potest.

ARTICULUS TERTIUS.

De actuali devotione.

Ignem, inquit Christus Dominus, veni mittere in terram, et quid volo nisi ut ascendatur (1)? In hoc igitur sedulo tibi in-

(1) *Luc. 12.*

cumbendum est, ut ardentissimum Christi amorem, cuius deliciae sunt esse cum filiis hominum, flagrantissima charitate et devotione compenses. Vix autem fieri poterit ut feryda illa devotione non exardescas, si fide viva et intimo sensu sequentia capita mente conceperis.

Primum desumitur ex victimâ quæ offeratur: nempe ipsa est Christus Dominus, verus Deus et verus homo, Salvator et Judex omnium, non jam mortalîs et passibilis, sed immortalis et impassibilis; unde ratione ipsius, actio ipsa sacrificandi omnes humanas actiones transcendit, etiam actus Cœlitum tanta charitate Deo adhaerentium. Cavendum ergo ne tua irreverentia tantæ rei oblationem dehonestes.

Secundum, ex Persona cui offertur, quæ est solus Deus: nulli enim Sanctorum, nec ipsi beatæ Virgini offerri potest, sed ex ipsa intrinseca rei natura soli Deo debetur; quia per victimæ illius mactationem incurvantam, agnoscimus Deum esse rerum omnium auctorem et Dominum, profitemurque nos divinæ Majestati totos devoveri cum victimâ, cuius sanguinem in hujuscemodi nostri affectus testimonium offerimus.

Tertium, ex modo quo offertur, nempe ex ipsa consecratione, qua panis et vinum in corpus et sanguinem Christi transsubstan-

tiantur, manentibus accidentibus sine subiecto. Est autem ista actio omnino miraculosa, et excedit omnem creaturæ virtutem et potentiam, a nulloque nisi a solo Deo præstari potest.

Quartum, ex valore ipsius sacrificii, qui ratione victimæ infinitus est, sicut merita et passio Christi; ac proinde æque placet Deo ac mors ipsius in cruce perpessa; licet auctualem efficientiam, Deo ita volente, non nisi finitam habeat.

Quintum, ex fine propter quem institutum fuit: ut nimirum Deo creatori nostro supremum latræ cultum exhiberemus, nostramque servitutem et subjectionem humillime testificaremur; ut dignas ei gratias pro universis beneficiis ejus perpetuo persolvamus; ad auxilia divinæ gratiæ impetranda, et Dei protectionem in omnibus vitæ hujus angustiis comparandam; ad obtinendam peccatorum veniam, ad iram Dei placandam, et imminentia flagella avertenda; ad succurrendum omnium vivorum et defunctorum necessitatibus. Uno verbo spectaculum factus es Deo et Angelis et hominibus; cave ergo ne quid indecens et ineptum in te appareat, quod Dei ac cœlestium civium purissimos oculos offendat; item ne quid agas quo, et Ecclesiæ militantis in terra, et patientis in Purgatorio exspectatio defraudetur.

Sextum: quoniam vero in hoc incuruento sacrificio, cruentum illud quod semel in cruce peractum est, ex quo omnia bona omnesque thesauri divinæ gratiæ profluxerunt, non verbis tantum, sed re ipsa repræsentatur et exprimitur, una siquidem et eadem est hostia, idem principialis offerens, idem Christus qui immolatur; idecirco, cum ad sacram faciendum te præparas, fasciculum tibi colligere debes ex omnibus anxietatibus et amaritudinibus Domini, et inter ubera tua collocare, cordisque medullis inserere, mente et affectu sedulo revolvendo omnia tormenta quæ pro salute nostra perpessus est: hæc frequenter in ore, hæc semper in corde habeas; et hæc tibi sit sublimior philosophia, scire Jesum, et hunc crucifixum.

Denique necessaria est ad excitandam devotionem humilitas, quæ, præ cæteris virtutibus, in institutione hujus sacrificii maxime enuit; item et ingens famæ, fervens desiderium, atque ardentissimus amor hujus Angelici panis, ad quem sumendum nos amantissime invitat Dominus dicens: *Venite ad me omnes qui laboratis et onerati estis, et ego reficiam vos* (1).

(1) *Math. 11.*

CAPUT SECUNDUM.

Quid præstare debeat Sacerdos in ipsa missæ celebratione.

Quam triste est et deplorandum, ait Card. Bellarminus (1), videre Sacerdotem divina mysteria peragentem, Angelorum choris undique septum, qui ad ea quæ operatur et loquitur stupent ac tremunt, et præ admiratione ingentes clamores excitant; et tamen ipse Sacerdos in medio positus, totus frigidus et quasi stupidus, non attendit quid agat, non intelligit quid loquatur; et ita properat ad finem, ita signa involvit, ita verba præcipitat, quasi latronibus a tergo insequentibus urgeretur! Clamamus in Sacramento Altaris Christum ipsum esse præsentem, et interim nonnulli ita se gerunt, ita sacra tractant mysteria, quasi nihil minus verum esse putarent. Nonne Sacerdoti ejusmodi illud aptissime convenit quod olim Tertullianus, cum diversam rem pertracaret, postulavit: *Sacrificat? an insultat?*

Ut hanc tam gravem objurgationem a te avertas, sedulo alaborabis ut parato mœ-

(1) *Con. 9, Dom. 4 Advent. et lib. de Arte bene moriend. e. 14.*

rentique per poenitentiam animo ad sacrum faciendum accedas; ita ut per exteriora pietas interior indicetur, rectumque populus exemplum a te desumat: quæ agenda sunt non intempestive properes, ea simul cum verbis conglobando, ubi actus prius absolvendi sunt quam verba prouuntientur; quæ non secreta, alta et intelligibili voce proferas; quæ vero secreta, morose et distincte, submissa tamen voce, exprimas; omnis linguae festinatio prorsus amandetur; quidquid demum vel agendum vel ore proferendum est, cum seria mentis consideratione jungatur. Ad hoc comparatum est præsens caput, in quo præmissis, ad singulas Missæ partes, brevibus institutionibus, ex præclaro SS. Dom. nostri Papæ Benedicti XIV tractatu de sacrificio Missæ ut plurimum excerptis, più affectus, ex asceticis optimæ notæ auctoribus deprompti, tibi suppetent, ex quibus et uberiores profectus spirituales haurire, et pietatem tuam magis ac magis inflammare poteris.

ARTICULUS PRIMUS.

*De ablutione manuum, vasis sacris,
et vestibus sacerdotalibus.*

1. Vetus est Ecclesiæ consuetudo, ut Sacerdotes antequam missam celebrent manus

lavent: hanc commemorant S. Paulinus Episc. Nolanus Epist. 32 ad Severum; et S. Chrysostomus, Hom. 20 ad Populum Antioch. num. 7, ubi sic arguit Sacerdotem: *Non audes illotis manibus sacram victimam attractare, etiamsi mille necessitatibus premaris? Ne igitur illota accedas anima; hoc enim multo, quam illud, est gravius, et acerbius supplicium importat.* Dum igitur manus layat Sacerdos, ferventissimo contritionis actu ab omni vel levissima culpa cor suum ablueret conetur: eo tendit oratio quam profert. *Da, Domine, virtutem manibus meis, ad abstergendam omnem maculam, ut sine pollutione mentis et corporis valeam tibi servire.*

2. In Rubrica Missalis præscribitur, ut calix omnino vel aureus sit, vel saltem argenteus, cuius tamen cuppa interne sit auro illita; itidem patena vel aurea sit, vel ex argento, et deaurata: super os calicis ponatur Purificatorium, et super illud Patena cum Hostia, quæ Palla operiatur; deinde Calix cum his omnibus obducto tegatur velo, et huic Bursa, ejusdem coloris quo sunt cætera Paramenta, imponatur, in quam Corporale conjectum sit plicatum, e lino, ab omni vel serica vel aurea fimbria nudum, omni ornatus detracto. Calicem et Patenam, antequam iis utaris, Episcopus consecraverit; Purificato-

rium vero, Corporale et Pallam, vel Episcopus benedixerit, vel quilibet alius Sacerdos, cui ejusmodi sit potestas talia benedicendi. Calix novum sepulcrum quo conditus est Christus Dominus; Patena revolutum lapidem significat supra portam monumenti; Corporale syndonem mundam exprimit qua Joseph ab Arimathea corpus Christi involvit, ut patet ex his Ildeberti archiepiscopi Turonensis carminibus:

Ara Crucis Tumulique Calix, Lapidisque Patena;
Syndonis osficum candida Byssus habet.

Ex quibus admoneris, ut dum ista componis, Passionem Christi jugiter mente revolas.

3. Ad illud idem spectant vestes Sacerdotiales, quarum multiplices sunt symbolici significatus. In ordinatione Subdiaconi, Episcopus ordinandi caput Amictu obnubit dicens: *Accipe Amictum per quem designatur castigatio vocis.* Et Sacerdos Missam celebratus, accipiens illum, ait: *Impone, Domine, capiti meo galeam salutis, ad expugnandos diabolicos incursus.* Juxta hanc orationem, ex Ecclesiæ sensu, Amictus designat normam illam rectam qua Sacerdos uti debet in omnibus suis verbis; itemque robur illud significat, quo diabolicas tentationes retundere debet et frangere. Non de-

sunt aliæ Amictus mysticæ significations: quidam aiunt Amictum velum illud significare quo Judæi Christo Jesu faciem velarunt, cum illi colaphos impegerunt; aut spineam coronam quam ejus capiti impo-suerunt; vel etiam exprimi Christum sub humanitatis amictu suam abscondisse divinitatem. Quod vero ad moralem significacionem pertinet, nonnulli putant, Amictu salutis galeam significari, spemque in Deum, qua hostes nostros superemus, et fortitudinem in divinis exsequendis officiis. Dicunt etiam, ex eo quod Amictu collum contegi-mus, de voce, quæ per os et guttur emittitur, custodienda; quod super humeros extenda-tur, de suayi jugo Domini portando nos ad-moneri; denique quod supra pectus alligetur, Sacerdotibus illud in memoriam revocari, nullis fas esse quam divinis cogitationibus eorum animum patere.

4. Cum Albam induit Sacerdos, ait: *Dealba me, Domine; et munda cor meum, ut in sanguine Agni dealbatus gaudiis perfruar sempiternis.* Ex hac oratione facile intelligi potest, per Albam significari Jesu Christi integerrimam et sacratissimam con-versationem, quam ab initio suæ concep-tionis usque in finem in carne duxit: unde Sacerdos dum hoc se indumento induit, accepitæ in baptismo novæ et candidæ stolæ

memor, seipsum admoneat, quomodo in sancta et candida conversatione persistat. Docent nonnulli per Albam nobis ob oculos ponit albam illam vestem qua indutum Christum Jesum Herodes illusit; atque addunt, Alba de cordis et linguae puritate, quam petimus per Agni immaculati merita; itemque ejus longitudine, de perseverando nos admoneri, eam denique esse beatæ symbolum æternitatis.

5. Cum se cingulo præcingit Sacerdos, ait: *Præcinge me, Domine, cingulo puritatis, et exstingue in lumbis meis humorem libidinis, ut maneat in me virtus continetiae et castitatis.* Ex his verbis claret, non ea duntaxat de causa Cingulum adhiberi, ut impediatur ne vestis fluat, neve Sacerdoti offendiculum præbeat; sed quivis facile intelliget, in illo non deesse mysticum significatum. Itaque Sacerdos ex hoc admonetur, quomodo, juxta Salvatoris nostri verbum, lumbos per continentiam debeat præcingere, atque ab omni carnis luxuria appetitum frænare. Quidam pie putant Cingulo funem significari, quo Christus Jesus est alligatus in horto.

6. Episcopus dum sinistro Subdiaconi brachio Manipulum aptat, hæc profert verba: *Accipe Manipulum, per quem designatur fructus bonorum operum.* Et Sacerdos, quan-

do illum sumit, ait: *Merear, Domine, portare Manipulum fletus et doloris, ut cum exsultatione recipiam mercedem laboris.* Per Manipulum igitur pœnitentia debet intelligi, qua quotidiani excessus labes extergitur: in sinistro brachio gestatur, quia in præsenti tempore tantum vita nostra pœnitentia emundatur. Addunt præterea nonnulli Manipulo e brachio pendente vincula significari quibus iterum Christus alligatus est, cum ad columnam flagellandus esset.

7. Episcopus, in ordinatione, sinistro Diaconi humero Stolam imponit, dicens: *Accipe Stolam candidam de manu Dei; adimple ministerium tuum; potens est enim Deus, ut augeat tibi gratiam suam.* Cum vero Diacono Presbyteratus ordinem confert, Stolæ, quæ ex sinistro humero pendet, partem alteram super dextrum humerum ponit, dicens: *Accipe jugum Domini; jugum enim ejus suave est, et onus ejus leve.* Cum Stolam induit Sacerdos, ait: *Redde mihi, Domine, Stolam immortalitatis, quam perdidisti in prævaricatione primi parentis; et quamvis indignus accedo ad tuum sacrum mysterium, merear tamen gaudium sempiternum.* Itaque Stola suave Christi jugum significat; quia vero nonnisi per obedientiam, et jugo Domini colla subjiciendo, ad eum statum restituendi sumus unde per inobedientiam primi pa-

rentis decidimus; propterea Sacerdos Stolam sibi impomens a Deo petit stolam immortalitatis, quam in Adæ prævaricatione amisit.

8. Episcopus, quando Diaconum ad Sacerdotium promovet, et super ejus humeros Planetam imponit, quæ ex anteriori parte pendet, in posteriori complicatur, ait: *Accipe vestem sacerdotalem, per quam charitas intelligitur; potens est enim Deus, ut augeat tibi charitatem, et opus perfectum.* Cum vero Planetæ complicatam partem explicat ac demittit, ait: *Stola jucunditatis induat te Dominus.* Sacerdos Missam celebraturus, dum Planetam induit, ait: *Domine, qui dixisti, Jugum meum suave est, et onus meum leve; fac ut illud sic portare valeam, quod consequamur gratiam.* Planetæ igitur charitatem significat, quæ cunctis virtutibus supereminet, et earum decorem suo tutamine protegit et illustrat. Huic explicationi suffragantur et aliae quæ afferuntur Planetæ significaciones. Vocatur jugum Domini, et jugum leve, cuius suavitas e charitate proficiuntur. Alii subdunt Planetam esse vestem illam nuptialem de qua loquitur Dominus in Evangelio; at per vestem illam nuptialem, charitatem intelligunt SS. Patres. Denique qui dicunt per Planetam significari Christi tunicam inconsitilem quam illi detraxerunt Judæi quando-

cruci illum affixerunt, moralem etiam hunc innuunt significatum, dicendo Christum Iesum charitate impulsum crucem subiisse, et charitatem nostrorum operire multitudinem peccatorum.

9. Denique, ne aliquid huic argumento desit, Episcopus, dum Subdiaconum induit Tunica, ait: *Tunica jucunditatis et induimento lœtitiae induat te Dominus.* Dum vero Diaconum Dalmatice induit, dicit: *Induat te Dominus indumento salutis, et vestimento lœtitiae; et Dalmatica justitiae circumdet te semper.* Ad Clericum prima Tonsura initiatum, illi induendo Superpelliceum, ait: *Induat te Dominus novum hominem, qui secundum Deum creatus est, in justitia et sanctitate veritatis.* Ex quibus admonentur Clerici et Altaris ministri, simul et quænam sint horum indumentorum symbolicæ significations, et quænam sint orationes quas mutato pronomine recitare debeant, dum hujusmodi veste induunt.

ARTICULUS SECUNDUS.

De initio Missæ usque ad Symbolum.

Quæcumque in Missa præmittuntur Symbolo, olim Missam Catechumenorum conficiebant, et sunt veluti præparatio ad Missam Fidelium, ut olim dicebatur. Aliqui putant

Missæ nomen ductum esse a verbo hebraico *missach*, quod est oblatio voluntaria: sed eruditorum vulgus hanc vocem e latino derivatam putant; idem enim valet ac missio, seu abeundi licentia, quia in nostrâ liturgia binae dimissiones erant; quarum altera Diaconus catechumenos et pœnitentes post evangelium et concionem, altera ceteros omnes, Missa peracta, dimittebat illis verbis, *ite Missa est*; quæ secunda dimissio etiamnum remanet.

1. Sacerdos stans ante altaris gradus, in plano sanctuarii, Missam incipit signo crucis, unde, ex Apostolica traditione cuius testis est Tertullianus, lib. de Corona militis, omnium suarum actionum Christiani sumunt initium. Postea dicit antiphonam *Introibo*, qua nihil præsenti actioni accommodatus; tum Psal. 42, *Judica me, Deus*, quem David rex cecinit cum, patria absens ut Saülis iram vitaret, seipsum solabatur spe Hierosolymam tandem redeundi, quo sibi liceret ad altare accedere, et sacrificia offerre. Psalmi hujus suum quisque versum alternis recitant Sacerdos, et Minister vices populi gerens; communem enim oportet esse utriusque ad altare accendentis fiduciam et gaudium in sacrificii oblatione. Concluditur Psalmus per *Gloria Patri*, quem glorificatiuis hymnum appellaverunt veteres Patres:

illum fideles in ipsis Ecclesiæ primordiis, sacro abluti baptismate in nomine Patris, et Filii, et Spiritus sancti, in honorem trium Divinarum Personarum canere coeperunt; huic additum est a Conc. Nicæno, ut probabilius est, *Sicut erat*, etc. ad Arianorum hæresim retundendam. Hic Psalmus omittitur in Missis defunctorum, et Passionis tempore, quia Psalmus est lætitiae, ut constat ex illis verbis: *Quare tristis es, anima mea?* nullus autem in prædictis Missis lætitiae locus.

2. Dicto *Gloria Patri*, Sacerdos ex Psal. 123 dicit: *Adjutorium nostrum in nomine Domini*, cui respondet Minister: *Qui fecit celum et terram*. Deinde Sacerdos et Minister dicunt *Confiteor* et orationem *Miserereatur*; quia Sacerdos et populus, pro quo Minister loquitur, mutua ejusmodi confessione et oratione assecuturos sese confidunt levium peccatorum remissionem, quo puriori mente Deo sacrificium offerant. Trina percussio pectoris ad hæc verba *mea culpa, etc.* contritionem cordis significat, ab exemplo ducta Publicani in Evangelio Luc. 18.

3. Stans adhuc infra gradus altaris Sacerdos, quasdam preces ex sacris Paginis de promptas, *Deus tu conversus, etc.* Ministro itidem respondentे, recitat, quibus pecca-